

ISSN:1306-3111

e-Journal of New World Sciences Academy
2012, Volume: 7, Number: 4, Article Number: 1C0563

NWSA-EDUCATION SCIENCES

Received: February 2012
Accepted: September 2012
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2010 www.newwsa.com

Bilal Yıldırım¹
Soner Yıldırım²
Balıkesir University, Balıkesir-Turkey¹
Pristine University, Pristine-Kosova²
bildirim61@hotmail.com
futbolcu@hotmail.com

KOSOVA'DA ÖĞRETMEN YETİŞTİRME POLİTİKASI (1990-2010)

ÖZET

Kosova'da 1990-2010 yılları arasındaki Öğretmen Yetiştirme Politikasının nasıl olduğunun belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen. bu araştırma betimsel tarama modelindedir. Kosova'da öğretmen yetiştirme politikasına ilişkin literatür taranmış, ilgili yasal düzenlemeler ve uygulamalar incelenmiştir. Betimsel tarama modeli, evren hakkında genel bir yargıya varabilme amacıyla evrenin tümü ya da belli bir örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1994, Büyüköztürk ve diğerleri, 2010). Kosova'da 1990 yılı ile başlayan bağımsızlık hareketleri bir anlamda eğitim politikasını ve öğretmen yetiştirme anlayışını oluşturmuştur. Bu anlayışa dayalı olarak 06 Haziran 1997 tarihinde, Priştine Üniversitesi Senatosunda, Öğretmenlik Fakültesinin kurulması kararı alınmıştır. Bu projeye göre, fakültenin amacı öğretmenleri, teorik ve pratik olarak kaliteli bir şekilde yetiştirmek, plan ve programda öngörülen dersleri ve diğer öğretim etkinliklerini başarılı bir şekilde gerçekleştirmelerini desteklemektir.

Anahtar Kelimeler: Kosova, Öğretmen Yetiştirme,
Eğitim Politikası, Çok Kültürlü Eğitim,
Kosovada Eğitim

TEACHER TRAINING POLICY IN KOSOVO (1990-2010)

ABSTRACT

The aim of the study is to define Teacher Training Policy in Kosovo in 1990-2010 years is aimed that this research is descriptive survey method. Literature of teacher training policy in Kosovo is searched; related legal regulations and applications are examined. Descriptive survey method is descriptive arrangements made over the sample over the whole universe in order to reach an overview of the universe (Karasar, 1994, Büyüköztürk and others, 2010). In 1990 Kosovo independence movements in a sense created education policy and teacher training understanding. On the 6th of June 1997, based on this understanding it was decided to establish the Teaching Faculty in the Pristine University Senate. According to this project, the aim of the faculty is to train teachers both in theoretical and practical aspects, to support the predicted courses in the plan and programme and other teaching activities to be carried out successfully.

Keywords: Kosovo, Teacher Training, Education Policy,
Multicultural Education, Education in Kosovo

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Bir ülkenin her yönüyle gelişebilmesi ve bireylerin insanca yaşayabilmesi için eğitim en önemli araçtır. Tarihi süreçte toplumlar eğitimle ilgili farklı uygulamalara yer vermişlerdir. Eğitim sistemi içerisinde öğretmen en kritik role sahiptir. Ülkeler eğitim sistemlerini düzenlerken öğretmen yetiştirmeye ayrı bir önem vermektedirler. Öğretmen yetiştirme sürecine bakıldığında ülkelere göre farklı uygulamaların olduğu görülmektedir. Eğitim Fakültesinde verilen kuramsal bilgilerin yanı sıra uygulama yapmanın da ön planda olduğu görülmektedir.

Kosova Priştine Üniversitesi Eğitim Fakültesi yeni yöntem ve teknikleri kullanabilen, bu yöntem ve tekniklerin hangi derse daha uygun olduğunu seçebilen ve uygulamaya koyan, değişim ve gelişmeleri takip eden, sorgulayan öğretmenler yetiştirmeyi amaç edinmiştir (Halimi, 2005). Uzun yıllar farklı devletlerin sınırları içerisinde bulunan Kosova'da 2010 yılına kadar sadece bir devlet üniversitesi bulunmaktaydı. 2010 yılında Prizren Üniversitesinin kurulmasıyla üniversite sayısı ikiye çıkmıştır.

Kosova Cumhuriyeti, birçok toplumun bir arada yaşadığı ve çok dilli eğitimin gerçekleştirildiği bir ülke konumundadır. Bu topluluklar uzun zamandan bu yana beraber yaşamışlar ve yaşadıkları dönemler içerisinde bazı dönemler dışında kendi ana dillerinde eğitim alma haklarını sürdürmüşlerdir. Kosova'da yaşayan toplulukların kendi ana dillerinde eğitim almaları bölge halkı için büyük önem arz etmektedir. Bu durumun farkında olan Kosova halkı da günümüzde eğitime her geçen gün biraz daha fazla önem vermektedir. Kosova'da eğitimin kalitesinin yükseltilmesi ve insan potansiyelinin geliştirilebilmesi için başta Türkiye Cumhuriyeti olmak üzere büyük yardımları, yatırımları ve projelerini görmek mümkündür. Kosova'da eksik kadroların tamamlanabilmesi, branşı farklı olup farklı alanlarda ders vermek zorunda olan öğretmenlerin olmaması için değişik alanlarda eğitim vermeye ihtiyaç duyulmuş ve ihtiyaç duyulan bu farklı alanlarda öğretmenlik bölümleri açılmıştır. Dolayısıyla Kosova'da değişik alanlarda öğretmenlerin yetiştirilmesi ve istihdamı önemli bir konu haline gelmiştir (Ergül, 2009).

Geçmişten günümüze öğretmen yetiştirme oldukça önemli ve bir o kadar da zor görevlerden biri olagelmıştır. Genel olarak öğretmen yetiştirme sistemine bakıldığında ise çok az farklarla her branşta öğretmen yetiştirmenin birbirine benzediği görülmektedir. Kosova özellikle savaş sonrası dönemde öğretmen yetiştirme sistemi gözden geçirilmiştir. Ancak, OECD'nin 2001 yılında Kosova'da tamamladığı Ulusal Eğitim Politikalarının Konusal Taraması'nın bulgularından birinde Kosova'nın öğretmen yetiştirme programında öğretmenliğin bir uzmanlık olarak görülmediği belirtilmiştir. Kosova'da öğretmen yetiştirme, oldukça akademik ve ağırlıklı olarak konu temelli ve hatta eğitimle ilgili konular oldukça yüksek seviyededir. Öğretmenlik deneyimi ve yansıtmacı öğretim metodları hiçbir sistematik bakış açısı veya belirgin amaç ve hedefler konulmadan yürütülmektedir (Pupovci, 2002).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu çalışmada, Kosova'da öğretmen yetiştirme politikası (1990-2010) ele alınmıştır. Ele alınan konu itibarıyla, Kosova'nın özellikle bağımsızlık öncesi ve sonrasına olan yansımaları açısından oldukça önem arz etmektedir.

OECD, 2000 yılında Kosova'da yaptığı incelemeler sonucu, Kosova'da öğretmen yetiştirmenin bir meslek olarak öğretmen yetiştirme programında yer almadığını belirtmiştir. Kosova'da öğretmen yetiştirme, daha çok akademik derslerin yer aldığı, konu merkezli ve bazen eğitimle alakası olmayan derslerden oluşuyordu (Pupovci, 2002). Kosova'da savaş sonrası dönemde, ülkenin gelişimine katkı sağlayacak gençlerin yetişmesinde görev alacak öğretmenlerin yetiştirilmesine büyük önem verilmiştir. 2002-2003 öğretim yılında Kosova'da Eğitim Fakültesinin kurulması, öğretmen yetiştirilmesi adına yapılan en büyük gelişmedir. Kosova'daki öğretmen yetiştirme politikasına yeni bir bakış açısı gelmiş ve öğretmen yetiştirme konusunda gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmelerden en önemlisi ise öğretmen yetiştirmede sadece eğitim bilgilerinin verilmesi geleneğinden çıkılarak, mesleki bilgilerin ve deneyim kazanmanın ön plana çıkması olmuştur.

3. KOSOVA'DA ÖĞRETMEN YETİŞTİRMEYE İLİŞKİN DÜZENLEMELER VE UYGULAMALAR (REGULATIONS AND APPLICATIONS OF TEACHER TRAINING IN KOSOVO)

Kosova'da 1990 yılı ile başlayan bağımsızlık hareketleri bir anlamda eğitim politikasını ve öğretmen yetiştirme anlayışını oluşturmuştur. Bu anlayışa dayalı olarak 06 Haziran 1997 tarihinde, Priştine Üniversitesi Senatosu tarafından yapılan toplantıda, Öğretmenlik Fakültesinin kurulması kararı alınmıştır. Bu projeye göre, fakültenin amacı ilköğretimde çalışacak öğretmenleri, teorik ve pratik olarak kaliteli bir şekilde yetiştirmek, plan ve programda öngörülen dersleri ve diğer öğretim etkinliklerini başarılı bir şekilde gerçekleştirmelerini desteklemektir (Halimi, 2005).

Ancak öğretmen yetiştirmede köklü değişiklikler 1999 yılında eğitimdeki gelişmeler de 2002 yılı ile başlar. 2001 yılında Priştine Üniversitesi Senatosu öğretmen yetiştirme programını Bologna deklarasyonuna uygun olarak onaylamıştır (Halimi, 2005). 2002 yılında Kanada'nın işbirliği ile Priştine Üniversitesi kapsamında Eğitim Fakültesi kurulmuştur. Eğitim Fakültesinin kuruluşu Kosova'da öğretmen yetiştirme reformunda en büyük kilometre taşı olmuştur (Saqipi, 2008).

2002 yılında eğitim programlarının çağdaşlaşması adına gerçekleştirilen eğitim reformu da bu alandaki öğretmen yetiştirme programlarını doğrudan etkilemiştir. Kosova'da ilk öğretmen yetiştirme, ağırlıklı olarak konu temelli idi (Pupovci, 2009).

1999 öncesi önemde özellikle çalışmanın başlangıç olarak alındığı 1990 yılına kadarki dönemde Kosova'da öğretmen yetiştiren 2 yıllık yüksekokullar vardı. Kosova'da Türkçe eğitimi için kaliteli kadro yetiştirmek amacıyla 1962/63 öğretim yılında Prizren Cevdet Doda Yüksek Pedagoji Okulunda Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü ve Dimitriye Tucoviç Öğretmen Okulunda Sırpça anadili olan Sırp, Karadağ, Boşnak ve Türk öğrencilerden oluşan bir karma sınıf çalışmaya başlamıştır. Karma sınıfta bütün dersler Sırpça

yapılmaktaydı. Türk öğrencileri ise ek olarak Türkçe dersini de alıyorlardı. Öğretmen okulunun I. sınıfına kayıt olan 22 Türk öğrenciden 1966/67 öğretim yılında 7 öğrenci mezun olmuştur. 8 yıllık ilköğretim eğitiminden sonra Dimitriye Tucoviç Öğretmen Okulunda 5 yıllık bir eğitimden geçip mezun olunduktan sonra öğretmen olunuyordu. Prizren Dimitriye Tucoviç Öğretmen okulunda 1967-1971 yılları döneminde 90 öğrenci mezun olmuştur. 1989/90 öğretim yılında Prizren Cevdet Doda Yüksek Pedagoji Okulunda Türkçe Sınıf Öğretmenliği Bölümü açılmıştır. Bu yüksek okulda dersler Türkçe ve Sırpça yapılıyordu. 2002-2003 öğretim yılında Prizren'de Eğitim Fakültesinin açılmasıyla bu bölüm kapatılmıştır. Öyleki bu okulu 2003 yılına kadar bitiremeyenler Gilan'daki Ana Okul Eğitimi bölümünde sınavlara girmeye mecbur kalmışlardır (Koro ve Safçi, 2008). Bunlar sistem içerisinde bulunan daha çok 40 yaş üzeri öğretmenlerin mezun oldukları okullardır.

Kanada'nın 2002 yılındaki işbirliğine kadar Kosova'nın nitelikli bir öğretmen yetiştirme politikası olduğu söylenemez. Saqipi'ye (2008) göre bu sadece savaş sonrası bir gelişim ihtiyacından değil, en iyi uygulanan Avrupa ve Bologna standartlarıyla uyumlu olsun diye ülkenin önceki kaynaşmamış ve uyumsuz 2 yıllık öğretmen yetiştirme programlarını değiştirme ihtiyacından da doğmuştur. Bugün mevcut uygulama azlığından kaynaklanan sorunlar 1990'dan sonra da Kosova için büyük sorun teşkil etmiştir.

Kosova'da yeni yapılan düzenlemelerle ilköğretim zorunludur ve 6-11 yaşlarını kapsamaktadır. Bunun ilk 5 yılı sınıf öğretmenleri tarafından yapılmaktadır. Sınıf öğretmenlerinin yetişmesi için Eğitim Fakülteleri ve Yüksek Pedagoji Okulları görev yapmaktadır. Sınıf öğretmenliği bölümü ülke kapsamında birçok dilde hizmet vermektedir. Bunun yanı sıra her dilde öğrenim gören ve öğreten sınıf öğretmenleri yetiştirilmektedir. Arnavutça, Boşnakça ve Türkçe dillerinde eğitim veren sınıf öğretmenleri yetişmektedir.

Kosova eğitim sistemine sınıf öğretmeni yetiştirme şekline bakıldığında 2002 yılında 19 üniversite ve 9 yüksek okul düzeyinde öğretmenlik diploması veren kurslar vardı. Priştine Üniversitesinde gerçekleştirilen bu kurslarda uygulanan program, üniversite öğretim üyeleri tarafından verilen eğitim fakültesi programında yer alan derslere eşdeğer düzeyde idi (Pupovci, 2002).

Sınıf öğretmeni yetiştiren kurumlar ise:

Priştine Üniversitesi Öğretmenlik Fakültesi: (1997-2002)

- Genel Öğretmenlik (sınıf öğretmenliği) (1-4. sınıflar) Dört yüksek pedagoji okulunda verine eğitim sonucunda, sınıf öğretmeni derecesi veya genel öğretmen derecesi verilmektedir (Halimi, 2005).
- Priştine Yüksek Pedagoji Okulu (1958-2002),
- Prizren Yüksek Pedagoji Okulu (1963-2002),
- Gjakova Yüksek Pedagoji Okulu (1967-2002),
- Gjilan Yüksek Pedagoji Okulu (1973-2002).

Yapılan literatür taraması sırasında, Kosova'da iki yıllık yüksek pedagoji diplomasına sahip ve dört yıllık lisans diplomasına sahip olan öğretmenlerin görev yaptığı belirlenmiştir. Pupovci ve diğerlerinin (2001) yaptıkları araştırmaya göre sınıf öğretmenlerinde Yüksek Pedagoji Okulu ve Öğretmenlik Fakültesi mezunu öğretmenler

toplamın %85'ini, diğer fakültelerden mezun olanlar da %15'ini oluşturmaktadır. Devlet, sınıf öğretmeni olarak istihdam edeceği öğretmenlerden bazı yeterlilikleri yerine getirmelerini istemiştir. Bunlar, iki yeterlilik ve uzmanlık derecesi şeklinde sınıflandırılmıştır.

Tablo 1. İlköğretim Okullarında Sınıf Öğretmeni Yeterlilikleri
(Table 1. Classroom Teacher Qualifications in Primary Schools)

Meslek Tanımı	Yeterlilik	Uzmanlık
Sınıf Öğretmeni (Genel Öğretmen)	Yüksek	Yüksek iki yıllık öğretmen eğitimi
	Yeterlilik	okulu örneğin, Pedagoji Yüksek Okulu
	Üstün	Eğitimde uzmanlaşmış fakülte örneğin, Yeterlilik

Kaynak: Pupovci ve diğerleri, (2001). Arsimi në Kosovë. Ss:5-9.

İlköğretim 1. ve 4. sınıflar seviyesinde görev yapacak sınıf öğretmenleri için meslek öncesi eğitim, Priştine'deki Fakültede 8 dönem ve sınıf öğretmenliği derecesi veren Yüksek Pedagoji Okullarında ise 4 dönem boyunca sürmektedir. Buradaki mevcut ikilemin esas nedeni, Priştine Üniversitesi'nde öğretmenlik mesleği gereklilikleri göz önünde bulundurulduğunda belirsiz bir strateji izlenmesi ve eğitim otoriteleri ile işbirliği eksikliğidir. 8 dönemde öğretmen yetiştirilen fakültede dersler meslek bilgisi ve eğitimle ilgiliyken, 4 dönemlik Yüksek Pedagoji Okullarında daha çok pedagoji ve eğitim bilimleri ile ilgilidir (Pupovci, 2002).

Dört Yüksek Pedagojik Okul dört özerk kurum olarak sınıf öğretmenliği programları arasında faklar yok denecek kadar azdır. Ortalama haftalık iş yükü 22.7 saat iken öğretmenlik uygulaması programının %11 ini oluşturmaktadır.

Tablo 2. Yüksek Pedagoji Okullarında Sınıf Öğretmenliği Bölümünün
Konu Grupları
(Table 2. Subject Groups of Primary Education Department in Higher
Pedagogical School)

Konu Grupları	Ders Saati Sayısı		
	Akademik Çalışmalar	Öğretmenlik Uygulaması	Toplam
Eğitim Temelleri	345	-	345
Özel Pedagoji	270	150	420
Mesleki	360	-	360
Genel	240	-	240
Toplam	1.215	150	1.365

Kaynak: Pupovci, (2002), Teacher Education System in Kosovo,
Metodika, vol.3 Number 5 pg.11.

Öğretmenlik Fakültesinde ise öğretmenlik uygulaması programının %7.1'ini oluşturmakta ve en az üç sömestre sürmektedir. Ortalama haftalık ders saati 28'dir.

Tablo 2 ve 3'te görüldüğü üzere Kosova sınıf öğretmeni yetiştirirken programında "Eğitim Temelleri", "Özel Pedagoji", "Mesleki" ve "Genel" diye adlandırdığı derslere yer vermektedir. Bunların büyük bir bölümünü teorik diye adlandırılan dersler, çok az bir kısmını da uygulama oluşturmaktadır. Ancak karşılaştırıldığında Öğretmenlik Fakültesi öğrencileri, Yüksek Pedagoji Okulu mezunu öğrencilerden daha çok uygulama dersi almaktadırlar. Öğretmenlik

Fakültesi mezunlarına "genel öğretmen", Yüksek Pedagoji Okulu mezunlarına ise "sınıf öğretmeni" denildiğini belirtmek gerekir. Ancak bu çalışmada her ikisi de aynı sınıf derecelerinde (1-4. sınıflar) öğretmenlik yaptığı için sınıf öğretmeni olarak değerlendirilmişlerdir.

Tablo 3. Öğretmenlik Fakültesinde Konu Grupları
(Table 3. Subject Groups in the Teacher Faculties)

Konu Grupları	Ders Saati Sayısı		
	Akademik Çalışmalar	Öğretmenlik Uygulaması	Toplam
Eğitim Temelleri	810	-	810
Özel Pedagoji	675	240	915
Mesleki	1.245	-	1.245
Genel	390	-	390
Toplam	3.120	240	3.360

Kaynak: Pupovci, (2002), Teacher Education System in Kosovo, Metodika, Volume:3, Number:5, ss:12.

Pupovci ve diğerlerinin (2001) yaptığı araştırmaya göre Kosova'da nitelikli olarak değerlendirilen ilköğretim öğretmenlerinin %3.5'i fakülte, %43'ü Eğitim Fakültesi dışındaki fakülte, %53.4'ü de yüksek okul mezunudur. Anılan çalışmanın sonuçları göstermektedir ki Eğitim Fakültesi dışındaki fakülteden de mezun olanlar öğretmen olarak kabul edilmiştir. Bunun amacı artan nüfusla birlikte ortaya çıkan öğretmen ihtiyacından olabilir. İstenilen düzeyde öğretmen yetiştirilmediği düşünülmesine rağmen (Çelik, 2009), Kosova'da Türkçe öğretimi ile ilgili yapmış olduğu çalışmasında "Kosova, eğitim alanında, yönetici elit kadrolarını oluşturabilmiş durumdadır." fikrini savunmaktadır.

Kosova'da son yirmi yıl içinde öğretmenlik mesleğine bakış da değişmiştir. 2002'de Eğitim Fakültesinin kurulmasına kadar öğretmenlik mesleğine sadece bilgi mesleği olarak bakılmıştır. 2002 yılına kadar Kosova'da öğretmenler kendilerini geliştirmek için hiçbir hizmet içi eğitim ve profesyonel destek almamışlardır (Pupovci, 2009).

Fakültenin kuruluşu ile birlikte okul deneyimine daha çok önem verilmeye başlanmıştır. 1999 yılında Sırpların Kosova'dan çekilmeye başlamasıyla Birleşmiş Milletler görevi devralmıştır. Barış ve düzenden sorumlu olan BM, eğitim, öğretmen yetiştirme gibi konularda Avrupa Birliği ile işbirliği yaparak daha etkili bir eğitimin oluşmasına ön ayak olmuştur. 2002'de değişen eğitim felsefesi de bu gelişmenin bir sonucu olarak gösterilebilir. Hem normal hem de mesleki eğitimde Avrupa Birliği'nin katkıları ile girişimciliğe önem veren bir eğitim stratejisi oluşturulmuştur. Bu strateji, ilköğretimden üniversiteye yaygın eğitimi, öğretmen ve çalıştırıcı yetiştirmeyi, tüm eğitimi ve çalışma programını kapsamaktadır (Kita, 2008).

Yapılan araştırmalar sonucunda genç bir ülke olan Kosova'nın sınıf ve diğer öğretmenleri yetiştirme sisteminde " eski moda metod ve stratejiler kullanılması", "hizmet içi eğitim sisteminden yoksun olması", "eski moda hizmet öncesi öğretmen yetiştirme sistemine sahip olması", "yetersiz materyal ve teknolojik öğretim kaynağından yoksun olması" gibi sebeplerden dolayı bazı aksaklıklar yaşanmaktadır.

Gelişim için birçok alanda büyük adımlar atan Kosova'nın bu olumsuzlukların üstesinden geleceği açıktır (Pupovci, 2002).

Kosova'nın sınıf öğretmeni yetiştirme sistemi önceleri daha teorik ve konu temelli iken son yıllarda daha çok uygulamaya dönük olarak yapılmaktadır. Bu konuda hem hükümetin hem de destekleyici ülkelerin katkıları oldukça büyüktür. En iyi sınıf öğretmeni yetiştirme kurumu olarak Priştine Üniversitesi Eğitim Fakültesi görülmektedir. 1999 yılı ile başlayan dünya devletlerine ayak uydurma, eğitimin standartlarını yükseltme, öğrenci ve uygulama merkezli bir öğretmen yetiştirme programına sahip olmak adına büyük adımlar atılmaktadır (Pupovci, 2009).

4. GENEL DEĞERLENDİRME (GENERAL EVALUATION)

Kosova'da öğretmen eğitiminde 1999 savaşı sonrası dönemde bir takım gelişmeler yaşanmasına rağmen, hâlâ kaliteli ve çağdaş eğitime uygun bir düzeyde olmadığı söylenebilir. Kosova bunu aşmak için özellikle Türk üniversitelerine birçok öğrenci göndermektedir. Böylelikle Türkiye'ye gidip eğitim gören öğrencilerimizin Kosova'ya döndükten sonra eğitim sisteminde olumlu değişiklikler yaparak çağdaş ve kaliteli öğrenciler yetiştiren bir eğitim sistemi oluşturmaları beklenilmektedir. Olumlu gelişmelerden biri ise Türkiye'den akademik çalışma yapmak, eğitime destek vermek ve öğrenim görmek için birçok insanın da Kosova'ya gelmesidir.

2002 yılında yeni program kabul edilmiş, yükseköğretimde Bologna sistemi kabul edilmiştir. Eğitim sistemi, demokratik, ekonomik, dünyaya açılma gibi yeni fırsatlar dikkate alınarak oluşturulmuştur. Bu düzenlemeyle, eğitim sonucunda gençlerin,

- Tümüyle toplumsal görevlerde görev alabilecek, çoğulcu ve demokratik toplumda aktif ve sorumluluk sahibi bireyler olmaları.
- Bilgi toplumu olmanın ve özgür dünyada hayat boyu öğrenme bakış açısının zorluklarıyla baş ederken onlara yardımcı olabilecek değerli, güncel bilgi ve uygulama becerileriyle donanmış olmaları.
- Farklı durumlarda ve yeni ortamlarda bilgi ve yeteneklerini zekice kullanabilecek; bireysel ya da işbirlikli olarak yaratıcı problem çözebilecek, motivasyonu sağlayabilecek, özgür ve eleştirel düşünce için yeteneklerini geliştirebilecekleri,
- Teorik bilgiyi pratikle birleştirebilecek, öğrenmeye karşı olumlu bir tutum geliştirecek, edindiği bilgi ve becerileri gelecekte iş yaşamında, toplum ve özel hayatında kullanma becerisine sahip olmaları öngörülmüştür.

Kosova Cumhuriyeti, birçok toplumun bir arada yaşadığı ve çok dilli eğitimin gerçekleştirildiği bir ülke konumundadır. Bu topluluklar uzun zamandan bu yana beraber yaşamışlar ve yaşadıkları dönemler içerisinde bazı dönemler dışında kendi ana dillerinde eğitim alma haklarını sürdürmüşlerdir. Kosova'da 1990 yılı ile başlayan bağımsızlık hareketleri bir anlamda eğitim politikasını ve öğretmen yetiştirme anlayışını oluşturmuştur. Bu anlayışa dayalı olarak 06 Haziran 1997 tarihinde, Priştine Üniversitesi Senatosunda, Öğretmenlik Fakültesinin kurulması kararı alınmıştır. Bu projeye göre, fakültenin amacı öğretmenleri, teorik ve pratik olarak kaliteli bir şekilde yetiştirmek, plan ve programda öngörülen dersleri ve

diğer öğretim etkinliklerini başarılı bir şekilde gerçekleştirmelerini desteklemektir. Öğretmenlik Fakültesi dört yıl eğitim öğretime devam ettikten sonra 2003 yılında Eğitim Fakültesinin açılmasıyla kapanmıştır. Yüksek Pedagoji okullarında, Öğretmen okullarında ve öğretmen Fakültesinde öğretmen yetiştirme programı daha çok teorik derslerden oluşuyordu. 2003 yılında Eğitim Fakültesinin açılmasıyla öğretmen yetiştirme programında teorik derslerin yanında uygulamalara da yer verilmeye başlanmıştır.

Sınıf öğretmenleri 2003 yılına kadar Yüksek Pedagoji Okullarında, Öğretmen Okullarında ve Öğretmen Fakültesinde yetişmekteydi. Eğitim Fakültesinin açılmasıyla artık öğretmenler bu fakültede yetişmektedir. Sınıf öğretmenliği bölümü ülke kapsamında birçok dilde hizmet vermektedir. Bunun yanı sıra her dilde öğrenim gören ve öğreten sınıf öğretmenleri yetiştirilmektedir. Arnavutça, Boşnakça ve Türkçe dillerinde eğitim veren sınıf öğretmenleri yetiştirilmektedir.

5. SONUÇ (CONCLUSION)

Araştırmanın bu bölümünde, 1990-2010 yılları arasında Kosova'da Öğretmen Yetiştirme Politikasıyla ilgili ortaya çıkan sonuçlar şu şekilde ifade edilebilir:

Kosova'da 1990-2010 yılları arasında öğretmen yetiştirme politikasına bakıldığında ilk yıllarda iki yıllık yüksek pedagoji okullarında, öğretmen okullarında ve öğretmenlik fakültelerinde öğretmenlerin yetiştirilip meslek hayatlarına atıldıkları görülmüştür. Öğretmen yetiştirmede köklü değişiklikler 1999 yılı ile eğitimdeki gelişmeler de 2002 yılı ile başlamıştır. 2002 yılında Kanada'nın işbirliği ile Priştine Üniversitesi kapsamında Eğitim Fakültesi kurulmuştur. 2003 yılından itibaren de Priştine Üniversitesi Eğitim Fakültesinin açılmasıyla öğretmen adayları eğitimlerine 4 yıllık eğitim verilen fakültelerde devam edip öğrenimlerini tamamlamaktadırlar. Kosova sınıf öğretmeni yetiştirirken programında "Eğitim Temelleri", "Özel Pedagoji", "Mesleki" ve "Genel" diye adlandırdığı derslere yer vermektedir. Kosova'nın sınıf öğretmeni yetiştirme sistemi önceleri daha teorik ve konu temelli iken son yıllarda daha uygulamaya dönük olarak yapılmaktadır. Kosova'da öğretmen yetiştiren Eğitim Fakültesinin Priştine Üniversitesi'ne bağlı 4 tane şubesi bulunmaktadır. Bunlarda Prizren, Cakova, Gilan ve Priştine'dedir. Prizren Eğitim Fakültesi'nde 3 dilde eğitim verildiği görülmektedir. Bu diller de Türkçe, Arnavutça ve Boşnakça'dır. Araştırma bulguları doğrultusunda bir takım öneriler geliştirilmiştir.

- Kosova'da 2011 yılı itibarıyla iki devlet üniversitesi bulunmaktadır. Bu sayı arttırılarak bünyesinde var olan Eğitim Fakültesiyle nitelikli öğretmenlerin yetişmesine daha fazla destek olunabilir.
- Priştine Üniversitesi Eğitim Fakültesinde değişik branşlar için öğretmen yetiştiren bölümler açılabilir.
- Öğretmenlerin kendilerini geliştirebilmeleri ve eğitim-öğretim faaliyetlerinin daha düzenli ve verimli hale getirilmesi için, dönem sonlarında öğretmenlere hizmet içi seminerler verilebilir.

NOT (NOTICE)

Bu çalışma, Y.Doç.Dr. Bilal Yıldırım danışmanlığında Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Soner Yıldırım tarafından hazırlanan "Kosova'da Öğretmen Yetiştirme Politikası (1990-2010) İle Kosova'da ve Türkiye'de Sınıf Öğretmenliği Öğretmenlik Uygulamasının Değerlendirilmesi" konu başlıklı Yüksek Lisans tezine dayalı olarak hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA (REFERENCES)

- Büyüköztürk, Ş. ve diğerleri. (2010). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. 6. Basım. Ankara: Pegem Akademi Yayını.
- Çelik, S.D., (2009). Kosova'da Türkoloji Eğitimi. International Journal of Central Asian Studies Volume 13, (<http://www.iacd.or.kr/pdf/journal/13/Binder11.pdf> adresinden 10 Kasım 2010'da alınmıştır.
- Ergül, H.F., (2009). Kosova'da Türkçe Eğitim ve Sınıf Öğretmeni Yetiştirme İhtiyacı. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 13 (2009), 9-51. (http://www.dicle.edu.tr/suryayin/zgegitimder/tam.../13_04_Ergul.pdf) adresinden 2 Kasım 2010'da alınmıştır.
- Halimi, D., (2005). Priştine Üniversitesi 1970-2005. Priştine Üniversitesi Dergisi.Priştine.
- Karasar, N. (1994). Bilimsel Araştırma Yöntemi. 5. Basım. Ankara: Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd.
- Kita, L., (2008). HRD Country Analysis - Kosovo, ETF Working Paper, May 2008. ([http://www.etf.europa.eu/pubmgmt.nsf/\(getAttachment\)/.../NOTE7J5LPJ.pdf](http://www.etf.europa.eu/pubmgmt.nsf/(getAttachment)/.../NOTE7J5LPJ.pdf)) adresinden 15 Aralık 2010'da alınmıştır.
- Koro, B., (2007). Kosova'da Türkçe Eğitim-Öğretime Öğretmen Yetiştirmek için Prizren"Dimitriye Tucoviç" Öğretmen Okulunun Önemi. Balkan Aydınları ve Yazarları Dergisi. Sayı: 41.
- Koro, B. ve Safçı, N., (2008). Kosova'da Türkçe Eğitimde Öğretmen Kadrosu. Prizren: NLB Yayınları.
- Pupovci, D. (2002). Teacher Education System in Kosovo. Metodika Vol. 3, Sayı: 5, 125-145. (http://www.see-educoop.net/education.../teacher_education_in_kos-enl-t05.pdf) adresinden 15 Aralık 2010'da alınmıştır.
- Pupovci, D, (2009). Building New Realities For Teacher Training In Kosovo. Opportunities After Change Education Innovation and Reform After Conflict. International Institution For Educational Planning, ss. 175-186. (<http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001838/183808e.pdf>) adresinden Aralık 2010'da alınmıştır.
- Pupovci, D., Hyseni, H. ve Salihaj, J., (2001). Arsimi Në Kosovë. Priştine: Druck Art Yayını.
- Saqipi, B., (2008). Teacher Education In Kosovo - International Influence In Shaping It And Obstacles In Making It Work In The Local Context. TEPE 'nd Annual Conference Teacher Education Europe Mapping The Landscape and Looking to The Future. Faculty of Education, University of Ljubljana, Slovenia, (Thursday 21-Saturday 23 February 2008). (http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/high-educ-kos-enl-t02.pdf) adresinden 14 Aralık 2010'da alınmıştır.